

E-ISSN 2014-0843
D.L.: B-8438-2012

opini3n

541

JUNY
2018

ELECCIONS A TURQUIA: Serà m3s dif3cil aquesta vegada?

Eduard Soler i Lecha, investigador s3nior del CIDOB i membre del projecte FEUTURE

Tot o res. Aquest 3s l'esperit amb qu3 els principals candidats i forces pol3tiques es presenten a les eleccions turques del 24 de juny. Una sensaci3 que s'aguditzarà si, dues setmanes despr3s, el 8 de juliol, hi ha segona volta per escollir president. A mitjans d'abril, Erdogan va decidir donar un cop d'efecte anunciant la convocat3ria d'eleccions anticipades. Pretenia agafar per sorpresa l'oposici3, aprofitar els guanys electorals de l'3xit militar al nord de S3ria i acudir a les urnes abans que la situaci3 econ3mica es deterior3s. El que no s'imaginaven aleshores ni Erdogan ni els seus assessors 3s que els seus rivals tinguessin prou agilitat per articular coalicions en tan poc temps, ni que les perspectives econ3miques es deterioressin tant en qu3esti3 de setmanes.

Per qu3 s3n tan importants? Despr3s de l'elecci3 del nou Parlament i del president de la Rep3blica, es començarà a aplicar el sistema hiperpresidencialista, aprovat despr3s del controvertit refer3ndum del 16 d'abril de 2017. Una de les principals cr3tiques dels qui llavors van advocar pel «no» 3s que configurava un sistema sense contrapesos que atorgava superpoders al president. El resultat 3s que les del 2018 s'han convertit en una mena de *supereleccions*. Turquia, a m3s, es troba en un moment geopol3tic de gran intensitat: s'ha reconciliat amb R3ssia, per3 des d'una posici3 asim3trica; les seves relacions amb els Estats Units s3n un camp minat; està embrancada en operacions militars al nord de S3ria i l'Iraq; ha pres partit en les rivalitats que existeixen a l'Orient Mitjà, i les relacions amb la UE estan en un dels seus pitjors moments. Al nou president li tocarà posicionar-se.

Pot Erdogan perdre-les? Si s'ha de jutjar pel nerviosisme dels cercles propers a l'actual president i per l'entusiasme de l'oposici3, cap de les dues parts no dona per sentenciada la batalla. Les enquestes assenyalen que tant l'AKP com Erdogan estan a molta distància dels seus rivals. Tanmateix, aquest avantatge podria no ser suficient per assegurar-se ni la majoria absoluta al Parlament ni l'elecci3 com a president en primera volta. Tant el resultat del refer3ndum del 2017 com les enquestes mostren una Turquia dividida en dos en la qual Erdogan està perdent suports, especialment entre els joves i en àrees urbanes. Certament, en aquesta campanya s'ha vist un Erdogan amb menys energia, fet que contrasta amb el dinamisme del candidat del principal partit de l'oposici3, Muharrem Ince. S'apropen dies de molt de nerviosisme, especialment si al final hi hagu3s segona volta en les presidencials.

Serà una elecció lliure i justa? El director de l'oficina a Ankara de la German Marshall Fund, **Özgür Ünlühisarcıklı**, ha descrit perfectament la naturalesa d'aquestes eleccions: no són justes però sí que són reals i competitives. La millor prova que són reals és la mobilització de l'oposició i l'atenció que estan generant tant a Turquia com fora del país. Això no obstant, qualsevol observador equànim no pot argumentar que els contendents afronten el desafiament en igualtat de condicions. Per exemple, un dels candidats a les presidencials, Selahattin Demirtaş, es troba en presó preventiva. L'aparell de l'Estat, començant per la radiotelevisió pública, però també els mitjans de comunicació privats, no són neutrals. El boicot informatiu a una de les candidates, la dretana Meral Akşener, ho il·lustra perfectament. Sobre la netedat del procés electoral, caldrà estar molt atent als informes que facin la missió de l'OSCE i actors de la societat civil com ara la plataforma **Oy ve Ötesi**. El paper dels apoderats dels partits també serà clau i en aquesta ocasió els de l'oposició estan especialment mobilitzats. El punt més calent seran les zones de majoria kurda, ja que una de les millors notícies per a l'AKP seria que el partit prokurd HDP quedés per sota del 10% i, per tant, no participés en el repartiment d'escons. Aquest és, sense cap mena de dubte, un dels talons d'Aquil·les de l'oposició.

I Europa? Durant la precampanya electoral tot allò vinculat a la Unió Europea havia quedat relegat a un tema secundari, fins i tot inexistent. Tanmateix, **la decisió del Govern austríac** de tancar set mesquites i repatriar més de quaranta imams, molts dels quals vinculats al Ministeri turc d'Assumptes Religiosos, podria canviar les coses. Ja en el referèndum del 2017, Erdoğan va explotar el sentiment de greuge quan va esclatar la crisi diplomàtica amb els Països Baixos i Alemanya. Que ho faci de nou no hauria de ser una sorpresa per als líders europeus ja que ells han fet el mateix quan n'han tingut ocasió. Un altre punt delicat són les relacions amb Grècia. A pocs dies de les eleccions, Ankara ha suspès l'**acord de readmissió** i ha protestat energèticament per la negativa d'Atenes de lliurar diversos **militars** acusats d'haver participat en el cop d'estat fallit.

A mesura que s'apropi el dia de les eleccions, la UE i els seus estats membres haurien de saber que qualsevol cosa que facin o diguin serà susceptible de ser utilitzada no solament en contra seu sinó també per desacreditar la resta de contendents. És lògic que aquests dies s'imposi la prudència. El calendari, no obstant això, juga males passades. Just després de la primera votació, el 25 de juny, hi ha convocat un Consell d'Afers Exteriors de la UE, i els dies 28 i 29 de juny es reuneix el Consell Europeu. Fins on aniran en la seva valoració de les eleccions turques? Dependrà molt de si hi ha o no segona volta per a les presidencials.

No són unes eleccions fàcils ni corrents. Erdoğan les afronta amb menys certes que quan les va convocar, i la gestió dels resultats, siguin els que siguin, generaran tensió i nerviosisme en una societat polaritzada, però també entre els socis internacionals de Turquia. És molt el que està en joc. La importància d'aquestes eleccions s'està mesurant més per les possibles pèrdues que puguin comportar que pels guanys. Tothom té por. L'oposició tem quedar completament arraconada, i Erdoğan, perdre tot el que ha acumulat després de quinze anys al poder. I, sobretot, ambdós temen les represàlies contra el que en surti derrotat. Sota l'atenta mirada de la resta del món, govern i oposició es preparen per a allò que, creuen, pot ser la seva darrera gran batalla.